

Závaznosť strednodobého rozpočtu Transparentnosť Fiškálny rámec EÚ

Juraj Kotian

- 1. Lepšie rozpočtovanie**
2. Prepojenie rozpočtového procesu s hodnotou za peniaze
3. Dôraz na čisté bohatstvo
4. Skutočné riadenie verejných investícií
5. Prorastový daňový mix
6. Reforma dôchodkového systému
7. Efektívnejšie zdravotníctvo
8. Kvalitnejšie ľudské zdroje
- 9. Vyššia transparentnosť**
- 10. Reforma európskeho fiškálneho rámca**

Závaznosť strednodobých rozpočtových rámcov

... Slovensko na chvoste rebríčka krajín EÚ

- Vláda môže limity výdavkov schválené v rámci strednodobých cieľov meniť podľa uváženia bez verejného zdôvodnenia a kontroly parlamentu
- Takéto nastavenie rozpočtového rámca patrí medzi najmenej záväzné v EÚ

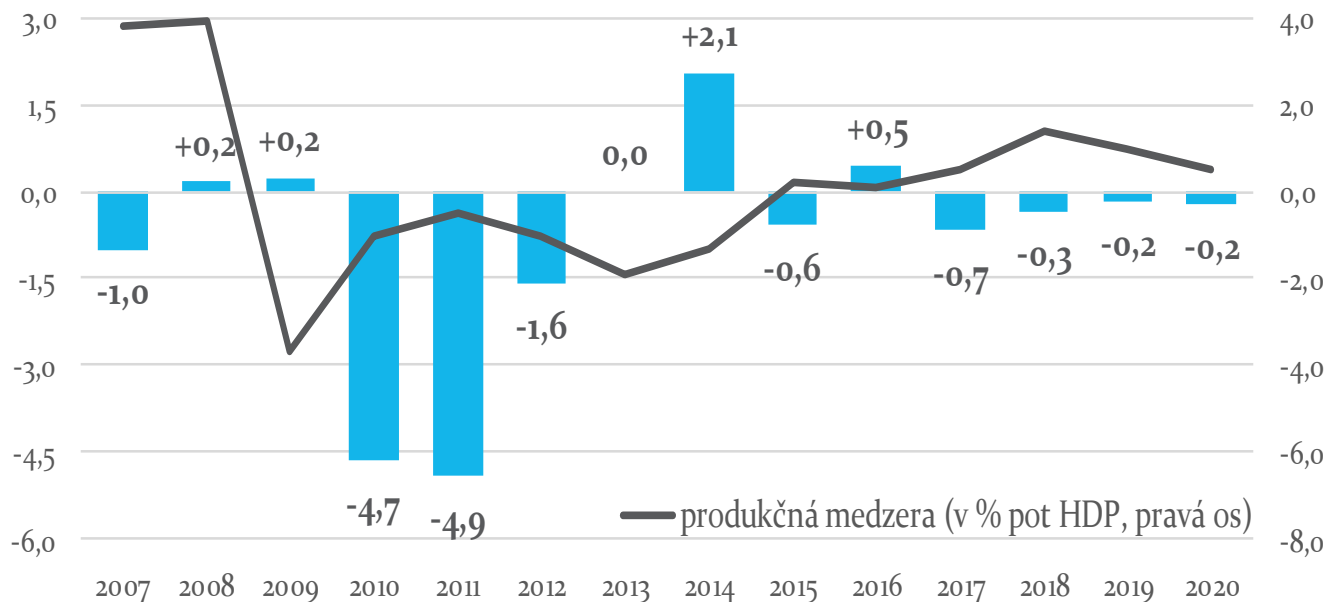

Nízka záväznosť rozpočtu

...sklon vlád k deficitom aj na Slovensku

- Rozpočet schválený pre druhý a tretí rok v rámci trojročného rozpočtového horizontu má nízku záväznosť
- Napriek nepopierateľným ekonomickým vplyvom (najmä kríza), sklon k deficitom („deficit bias“) je zrejмый

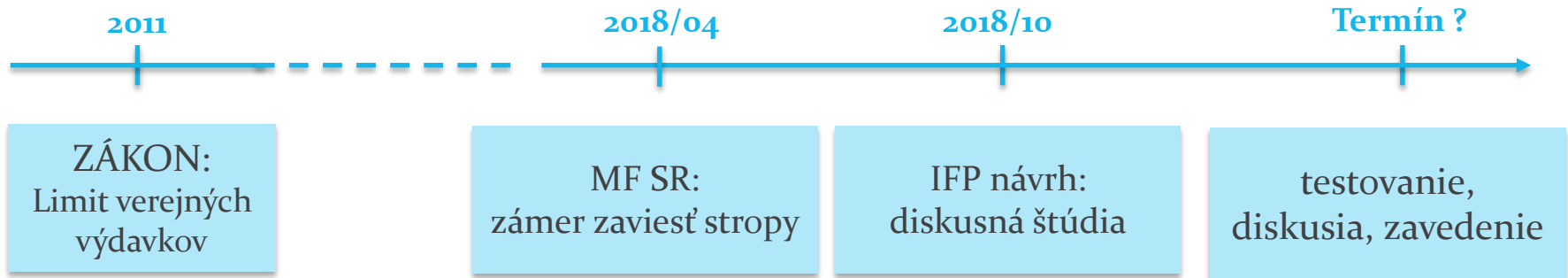
Odchýlka salda rozpočtu od salda rozpočtovaného na daný rok pred dvomi rokmi
(v perc. bodoch HDP)

Dlhá cesta k výdavkovým limitom

... kľúčom k úspechu je trvalý politický záväzok

- Proces zavádzania výdavkových stropov je komplexný

- Koncept limitov je zložitý (aj procesne) a vyžaduje si dôkladné otestovanie pred zavedením
- Silný záväzok vlády je dôležitý už vo fáze testovania pred začatím legislatívneho procesu (vzhľadom na nutnú súčinnosť rezortov)
- Pre osvojenie limitov a ich zachovanie po zavedení je kľúčové získanie podpory naprieč politickým spektrom (príklad: dlhová brzda)

Na čo je potrebné pamätať pri zavedení výdavkových stropov

...návrhy RRZ pre efektívnu implementáciu

Dlhodobá udržateľnosť

- Väzba na ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti
 - Nastavenie limitov by malo nadväzovať z vládou plánovaného zlepšenia v hodnote ukazovateľa dlhodobej udržateľnosti

Jednoznačnosť a transparentnosť, bez možnosti obchádzania

- Presne vymedzený rozsah
 - limity by sa mali vzťahovať na verejnú správu bez samosprávy
- Únikové klauzuly a korekčné mechanizmy
 - V čo najväčšej možnej miere vopred stanoviť pravidlá pre špecifické situácie (pravidlá pre neočakávané príjmy, presuny nerealizovaných investícií)
- Rozdelenie nových úloh
 - Úlohy, ktoré vyžadujú nezávislé vyhodnotenie, by mali byť jednoznačne a transparentne rozdelené medzi relevantné inštitúcie

...priestor na zlepšenie je stále veľký

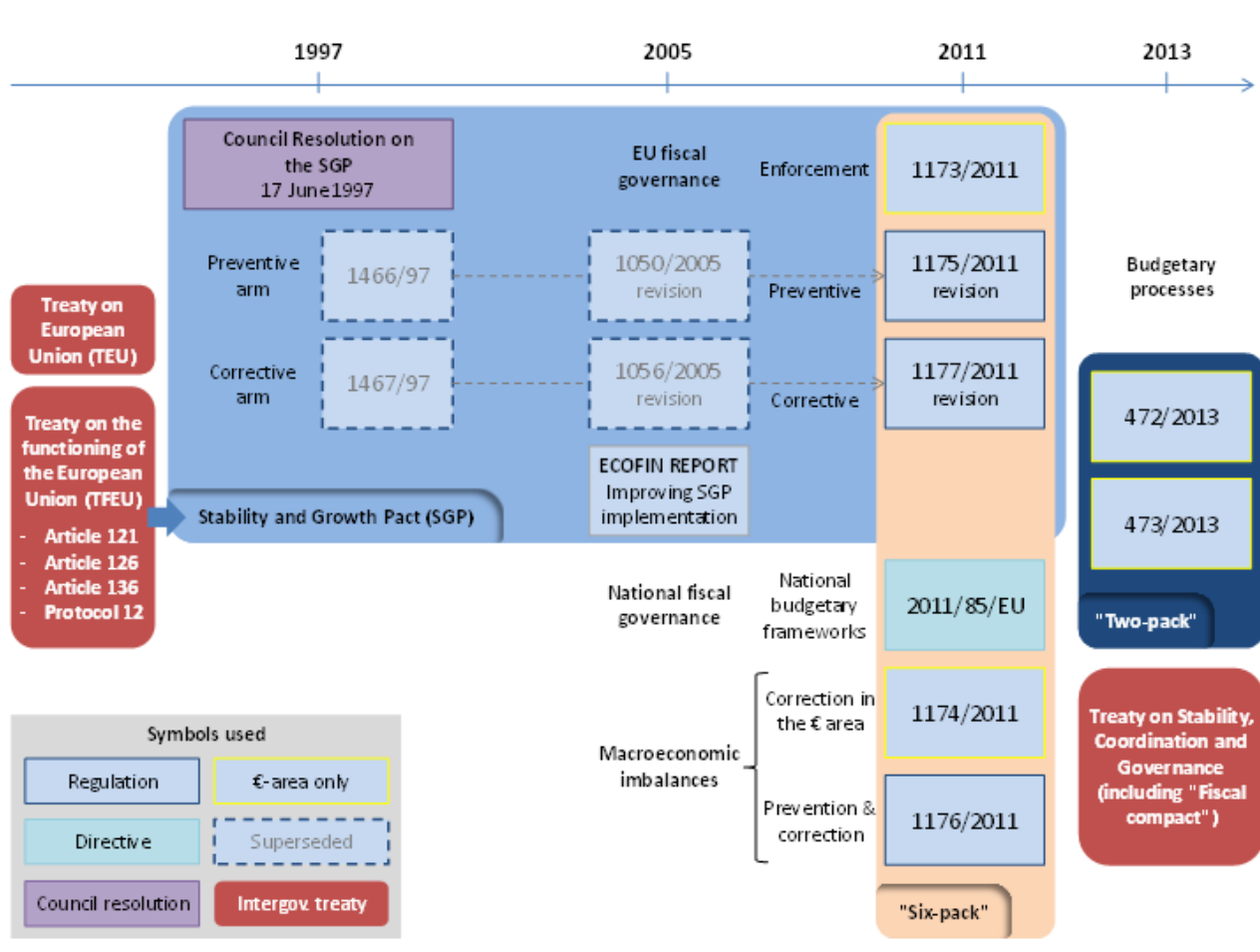
- Existujúce Výbory (VpMP a VpDP) zabezpečujú realistický pohľad na daňovo-odvodové príjmy verejnej správy
- Je však nutné posilniť záväznosť Výbormi schválenej prognózy v celom rozpočtovom procese
- Rovnako je potrebné zrealizovať predpoklady najmä v oblasti nedaňových príjmov a sociálnych transferov (podliehajúcim legislatíve a vplyvom makra), ktoré by mali tiež podliehať nezávislému posúdeniu
- Priebežné plnenie aktuálneho rozpočtu verejnej správy by zlepšilo informovanosť (túto úlohu momentálne supluje RRZ prostredníctvom Rozpočtového semaforu)

Transparentnosť

...priestor na zlepšenie je stále veľký

- Parlament by mal schvaľovať rozpočet verejnej správy v metodike ESA2010 na celé nadchádzajúce rozpočtové obdobie, nie iba štátny rozpočet na hotovostnej báze na najbližší rok
- Väčší dôraz na čisté bohatstvo Slovenska – dlhodobý cieľ
- K zlepšeniu komunikácie by mohol napomôcť tzv. „rozpočet pre ľudí“ (citizen’s budget) prostredníctvom jednoduchšieho a najmä zrozumiteľnejšieho jazyka (nielen pre odbornú verejnosť)

Fiškálny rámec EÚ

Pakt stability a rastu:

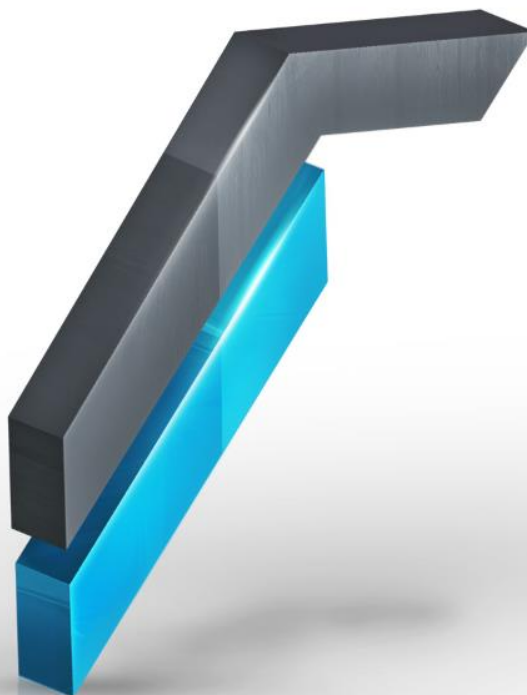
- komplikovaný,
- neefektívny,
- ťažšia predvídateľnosť hodnotení

„Hlavným cieľom európskych fiškálnych pravidiel je zabezpečiť udržateľnosť verejných financií, ktorá je základným predpokladom riadneho fungovania menovej únie.“ EFB, Assessment of EU fiscal rules with focus on the six and two-pack legislation, 2019.

- Návrh smeruje k zjednodušeniu pravidiel s dôrazom na úroveň dlhu
- Hlavným cieľom je **ukotvenie hodnoty dlhu a dôveryhodné smerovanie k nemu**
 - Cieľ dlhu na úrovni 60 % HDP záväzný pre krajiny s dlhom nad touto hranicou
 - Krajiny s dlhom pod 60 % HDP by mali zohľadňovať aj iné faktory (demografia, dôchodky)
 - Limit deficitu maximálne 3 % HDP pre všetky krajiny
 - Operatívnym nástrojom by boli limity na rast upravených výdavkov
 - Jasne špecifikované výnimky so stanoveným mechanizmom aktivácie
- **Posilnenie úloh nezávislých fiškálnych inštitúcií** – pri výnimkách a definovaní národných cieľov dlhu

Pohľad RRZ na európske pravidlá

- Potreba **decentralizácie** a **depolitizácie** európskeho fiškálneho rámca
- **Zjednodušenie fiškálnych pravidiel** a **posilnenie úlohy nezávislých fiškálnych inštitúcií**
- Preventívnu časť Paktu presunúť do národných fiškálnych rámcov a európske pravidlá by sa týkali len korekcií pri výrazných odklonoch fiškálnych ukazovateľov od trajektórií (či už deficitu alebo dlhu).
- Z existujúcich pravidiel sú dôležité **požiadavky na národné fiškálne rámce** a **princípy pre korekčné mechanizmy** – potreba ich efektívneho vynútenia s cieľom posilniť strednodobé záväzky
- Prísnejší cieľ dlhu Slovensko má na základe ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti – významný vplyv starnutia populácie
- Chýba operatívny nástroj, ako sa majú tieto hodnoty plniť – výdavkové limity (vrátane potreby analýzy neočakávaných príjmov).

Kancelária Rady pre
rozpočtovú zodpovednosť

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1
813 25
Slovakia

Ďakujem za pozornosť!